

Мілена Андріївна ЦВЕТКОВА,

курсантка групи Ф2-103

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Ігор Віталійович ЧОРНИЙ,

завідувач кафедри українознавства факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ,

доктор філологічних наук, професор;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6079-1746>

РЕЦЕПЦІЯ ПОСТАТІ С. ПЕТЛЮРИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ РЕТРОДЕТЕКТИВІ

Відтворення правдивих образів людей минулих епох, включно й реальних діячів історії є одним із стрижневих елементів історичного твору, поетику якого розробив ще у XIX ст. творець європейського історичного роману Вальтер Скотт. Реконструкція персонажів вітчизняної історії, особливо тих постатей, діяльність яких замовчувалася або цілеспрямовано перекручувалася дореволюційною/радянською/російською історіографією є важливим завданням сучасної української культури й художньої літератури включно. Українські поети, письменники, драматурги звертаються до фігур, пов'язаних з боротьбою нашого народу за свободу, незалежність, кращу долю. Не стоять осторонь і автори сучасних українських історико-кримінальних романів (або ж ретродетективів).

Останніми роками з'явилося кілька творів, присвячених періоду Української революції 1917-1921 рр. та її наслідкам, де серед персонажів діють і відомі історичні діячі тої епохи. Так, В.Добрянський у циклі про капітана Жеграя реконструює постать останнього українського гетьмана Павла Скоропадського, Андрій Кокотюха у «паризькій» трилогії про пригоди Кліма Кошового і Лора Підгірна у кількох романах з борщ-вестерн циклу про Марка Шведа виводять фігуру Головного отамана військ УНР Симона Петлюру. І якщо у Добрянського гетьману присвячено досить багато місця практично в усіх чотирьох частинах циклу, то Петлюра в обох авторів показаний епізодично і не відіграє значної ролі ані в сюжеті творів, ані в долі головних героїв. У Кокотюхи він з'являється в романі «Невідомий з Булонського лісу» (2024), дія якого відбувається у 1926 р., а у Підгірної в романах «Червона Офелія» (2017) про події 1919 р. і «Печатка святої Маргарити» (2018), де йдеться також про 1926 р.

І в Кокотюхи, і в Підгірної Петлюра зображений як фігура драматична. Письменники підкреслюють хронічну втому Петлюри, який

вимушений нести вагар неймовірної відповідальності за наслідки революції. Він веде марні пошуки союзників, на яких можна було б спертися і отримати допомогу. І практично ніхто не хоче допомагати гнаному більшовиками керманичу українців і самій Україні. Її доля вже вирішена, як самостійна держава вона не має існувати. Ці настрої дуже співзвучні з сучасністю, коли також вирішується доля нашої держави і її керівництво шукає надійних союзників у боротьбі з агресором. Постає Петлюри трохи схематична, ідеалізована. В нього практично немає недоліків й вад. У Підгірної в «Червоній Офелії» дещо «олюднює» цю забронзовілу фігуру те, що в уста вождя авторка інколи вкладає лайливі, просторічні вирази.

Головний отаман у творах про 1926 р. почасти нагадує Христа, який передбачає свою трагічну долю і прощається з соратниками, заповідаючи їм подальшу боротьбу за свободу для українців. Швед стає очевидцем вбивства Петлюри Шварцбардом, але не може врятувати свого командира. Проте ця священна жертва надихає Марка на ще більш ревне служіння святій справі українства. Образ головнокомандувача, думки про нього супроводжують героя майже все життя. У Кокотюхи травневий атентат 1926 р. проходить поза участі Кліма Кошового, який опинився у лікарні після двобію з жорстоким убивцею. Однак як і у випадку з Марком Шведом, ця трагедія стає для Кошового поштовхом до прийняття важливого рішення щодо вибору подальшого життєвого шляху, який Клим твердо вирішив пов'язати зі справою українського національно-визвольного руху.

Одержано 18.04.2024

Любов Іванівна ЮРЧЕНКО,

професор кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін
Національного університету цивільного захисту України,
доктор філософських наук;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4957-338X>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ДУХУ НАЦІЇ

Становлення особистості, здобуття освіти, професійного та життєвого досвіду, боротьба за своє місце у суспільстві – все це дається дуже непросто. В Україні - з її невизначеним майбутнім, війною, перманентними політичними конфліктами та економічними негараздами, – бути молодим удвічі тяжче. В «епоху змін» на теренах нашої